

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	9
1 Toekomstverkenning	13
1.1 Van Delphi naar transparant, onafhankelijk en controleerbaar onderzoek	13
1.2 Voorspellingen en scenario's	15
1.3 Omgaan met onzekerheid: de onzekere omgeving	19
1.4 Toekomstonderzoek en gewoon onderzoek	27
1.5 Bevindingen: een druk op de knop	40
1.6 Vragen & opdrachten	41
2 Trends en innovatie	43
2.1 Trends	43
2.2 Van conserveren naar innoveren	49
2.3 Veranderende businessmodellen	56
2.4 Creativiteit en toekomstonderzoek	60
2.5 Vragen & opdrachten	66
3 Toekomstverkenningen met scenarioplanning	69
3.1 Het draait om verbeelding	69
3.2 Van verbeelding naar strategie	73
3.3 Scenario-indeling	80
3.4 Overheidsscenario's	85
3.5 Internetscenario's; de digitale tweesprong	88
3.6 Vragen & opdrachten	93
4 Een stappenplan voor het opstellen van scenarioverkenningen	95
4.1 Inleiding	95
4.2 Het scenario-stappenplan	98
4.3 Valkuilen bij scenarioplanning	106
4.4 Het scenario-stappenplan en een drietal scenariostudies	108
4.5 Naar een strategische dialoog in een onzekere wereld	114

Bijlage 1	Vaardigheden bij het werken aan toekomstscenario's	117
Bijlage 2	Over generaties	119
Bijlage 3	De oplossing van het raadsel	123
Bijlage 4	De trend nader uitgewerkt	125
Bijlage 5	Belangrijkste kenmerken van de scenario's Nederland 2040	127
Bijlage 6	De (mogelijke) vorm van een scenarioreport	129
Bijlage 7	Een scenariocase: een Nederlandse merkartikel- fabrikant	131
Bijlage 8	Antwoorden van de vragen & opdrachten	137
	Woordenlijst	147
	Literatuur	159
	Register	165
	Over de auteur	167